

Onderzoekersnetwerk Religie en Civil Society

Welke betekenis heeft religie voor de opbouw en inrichting van de civil society, de plaats waar mensen werken aan een ‘goede’ samenleving? Die vraag is vandaag de dag – een tijd waarin zowel religie als de civil society snel van gezicht veranderen – van groot belang.

De vraag naar de (normerende) rol van religie voor de civiele samenleving wordt door onderzoekers aan Nederlandse en Belgische universiteiten weliswaar regelmatig aangestipt, maar niet vaak thematisch behandeld.

Die constatering is aanleiding tot de oprichting van een *Onderzoekersnetwerk Religie en Civil Society*: een interuniversitair en interdisciplinair platform voor kennisuitwisseling over de rol van religie voor de civiele samenleving.

Vraagstelling

Het onderzoekersnetwerk richt zich met de vraag naar de betekenis van religie voor de civiele samenleving zowel op de feitelijke rol van religie, als ook op de aspiraties en beelden van een goede samenleving die door religieus geïnspireerde mensen en instituties zijn en worden geformuleerd.

De thematiek van het onderzoekersnetwerk richt zich dus op alle elementen van wat men als zou kunnen aanduiden als een ‘maatschappelijke interventiecyclus’:

- (1) probleembewustzijn en inspiratie van individuen of groepen;
- (2) maatschappelijke interventie;
- (3) resultaat (incl. onbedoelde gevolgen);
- (4) dit alles in een specifieke historische en culturele context.

Tegen deze achtergrond zou men de centrale vraag van het onderzoekersnetwerk kunnen formuleren als:

Welke beelden van een goede samenleving leven er bij religieus geïnspireerde mensen en organisaties, hoe geven zij hier in de maatschappelijk praktijk vorm aan en wat zijn de – bedoelde en onbedoelde – gevolgen van hun presentie?

Verskillende perspectieven

Daarbij kan men verschillende perspectieven bestuderen:

- binnenuit ('emic'): met aandacht voor het perspectief van de betrokkenen;
- buitenaf ('etic'): met aandacht voor het perspectief van buitenstaanders;
- functioneel-theoretisch: met aandacht voor hypothesen en hun houdbaarheid.

Empirisch én theoretisch

Duidelijk is dat deze vraagstelling uitnodigt tot zowel empirische als theoretische uitwerkingen. De ontmoeting van meer empirisch georiënteerde en meer theoretisch georiënteerde wetenschappers is nadrukkelijk een van de kerndoelen van het onderzoekersnetwerk.

Verleden én heden

Het onderzoekersnetwerk richt zich nadrukkelijk op zowel heden als op het verleden en beoogt daarmee historici, sociale wetenschappers en sociaal-theoretici met elkaar in contact te brengen.

Nederlands, Vlaams, internationaal

Daarbij heeft de Nederlandse en Belgische (Vlaamse) situatie de belangstelling, maar wordt ook het internationale perspectief gezocht.

Voorbeelden van thema's

- Religieuze argumentaties in het publieke debat;
- religie, politiek en democratie;
- religie en media;
- de 'beschavingsbetekenis' van religie;
- de rol van religie voor de positie van maatschappelijke organisatie tussen markt en staat;
- de gevolgen van veranderingen in de maatschappelijk-culturele context voor de positionering van religie;
- religieuze veranderingen en maatschappelijke gevolgen.

Activiteiten

Kernactiviteit van het *Onderzoekersnetwerk Religie en Civil Society* is het beleggen van studiebijeenkomsten. Op deze bijeenkomsten kunnen bijvoorbeeld lopend onderzoek en belangrijke publicaties (zoals Charles Taylor, *A Secular Age* uit 2007 of Veit Bader, *Secularism or Democracy* uit 2008) worden besproken. Het streven is om twee studiebijeenkomsten per jaar te beleggen.

Geïnteresseerden worden op de hoogte gehouden van de activiteiten door middel van een digitale nieuwsbrief en een website. Die kunnen tevens gebruikt worden om leden op de hoogte te brengen van studies, congressen en recente ontwikkelingen op het interesseveld van het netwerk. Desgewenst kunnen op de website ook teksten over het onderwerp, zoals gehouden lezingen, worden geplaatst.

Tenslotte streeft het onderzoekersnetwerk ernaar om met regelmaat een symposium te beleggen aan een van de Nederlandse universiteiten. Daarbij wordt gestreefd naar het aanspreken van een breed publiek, niet alleen academische onderzoekers, maar bijvoorbeeld ook politici, beleidsmakers, bestuurders en journalisten.

Organisatie

Het *Onderzoekersnetwerk Religie en civil society* is een initiatief van de Vrije Universiteit Amsterdam. De organisatie van de werkgroep is in handen van: drs. Wouter Beekers (Historisch Documentatiecentrum); dr. Govert Buijs (Faculteit der Wijsbegeerte); prof.dr. Anton van Harskamp (Faculteit der Sociale Wetenschappen).

Het initiatief tot de oprichting van de werkgroep is tot stand gekomen in overleg met onderzoekers die verbonden zijn aan verschillende universiteiten in het Nederlandse en Vlaamse taalgebied.

Lidmaatschap

Het onderzoekersnetwerk richt zich op onderzoekers aan universiteiten en onderzoeksinstituten in het Nederlandse taalgebied die zich bezig houden met aspecten van de plaats van religie in de samenleving. Aan het lidmaatschap en de studiebijeenkomsten zijn geen kosten verbonden.

Aanmelding via Wouter Beekers: w.beekers@ubvu.vu.nl (020-5985275). Vermeld in uw bericht uw naam, functie en onderzoeksinteresses.

Mei 2009